

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Ocupació

La política de clústers a Catalunya

Joan Miquel Hernández Gascón

Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya

8 d'abril de 2014

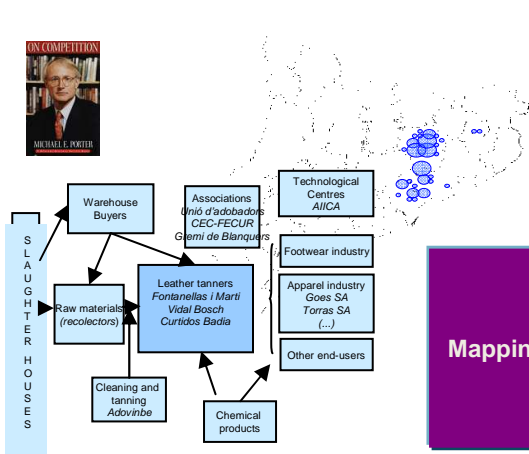
Índex

- Introducció: la política de clústers a Catalunya
- Exemples de projectes de millora de la competitivitat a nivell de clúster
- El nou programa CATALUNYA CLUSTERS
- Conclusions

Introducció

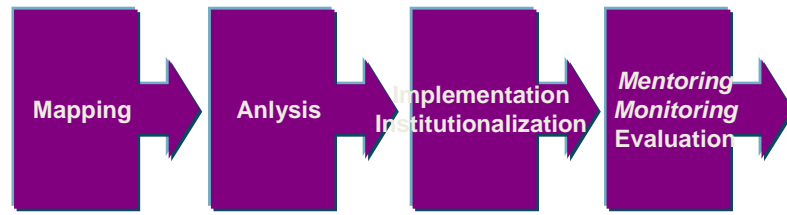
Clúster

“Els clústers són concentracions geogràfiques d’empreses interconnectades, proveïdors especialitzats i de serveis, empreses en indústries relacionades, i institucions associades en àrees específiques que competeixen però alhora també cooperen.”
 Michael E. Porter (2008)

Iniciativa clúster

“Les iniciatives clúster són esforços organitzats per incrementar el creixement i la competitivitat dels clústers en una regió, involucrant les empreses del clúster, el govern i/o la comunitat de recerca”
 Örjan Sölvell, Göran Lindqvist & Christian Ketels a *The Cluster Initiative Greenbook* (2003).

Organització / Associació clúster

Les organitzacions de clúster són entitats que gestionen i representen una iniciativa clúster.

Una **organització de clúster** proporciona serveis als participants de la iniciativa clúster.

Una **associació de clúster** és una entitat legal sense ànim de lucre que aglutina empreses i altres actors involucrats en iniciatives de clúster

Què és la política de clústers?

Un conjunt d'iniciatives de política industrial i empresarial dirigides a reforçar la competitivitat de les empreses mitjançant:

- El millor coneixement del seu negoci i dels seus reptes estratègics
- L'enfocament pro-competitiu del diàleg entre empreses i administració
- El canvi estratègic a nivell individual i col·lectiu
- La cooperació empresarial

Enquadrament de la política de clústers

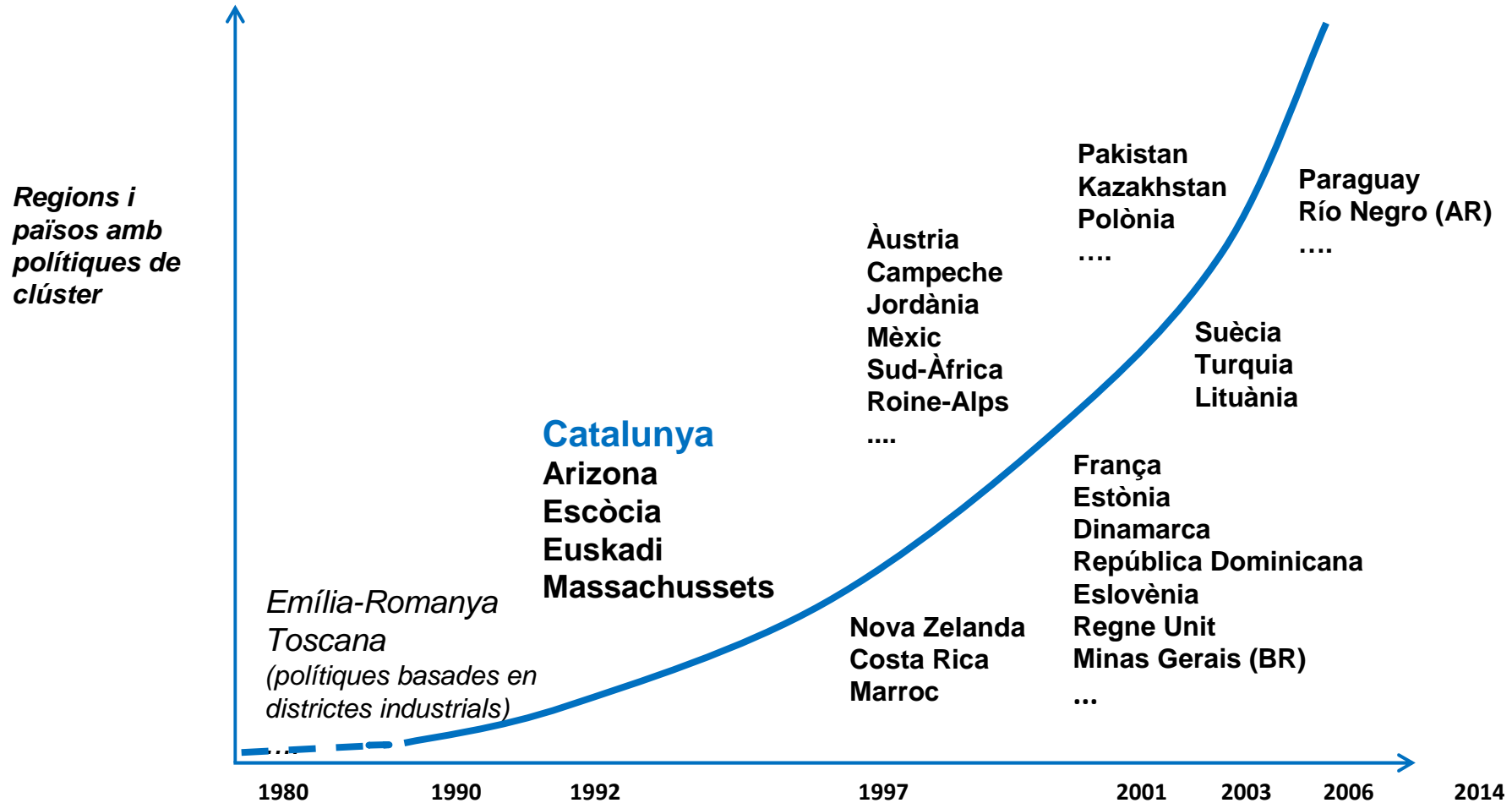
La política de clústers és un eix clau de l'estratègia industrial a Catalunya.

Internacionalització
Innovació
Política de clústers
Reactivació industrial

Els clústers tenen una importància creixent en les polítiques de competitivitat de la Unió Europea. Representen una de les 4 "C" sobre les quals s'ha d'articular la RIS3 segons la Comissió Europea.

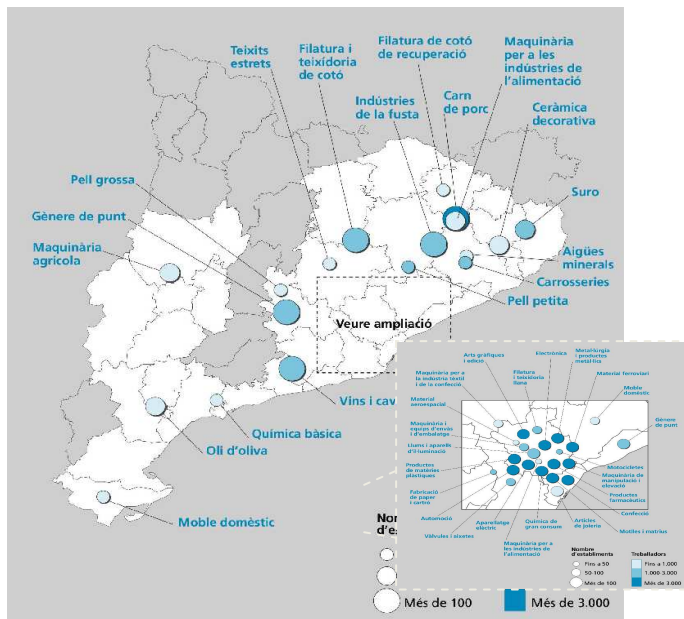
Choice and Critical mass
Competitive Advantage
Connectivity and Clusters
Collaborative Leadership

Catalunya, pionera en implementar polítiques de clúster

Font: base de dades iniciatives clúster TCI, USAID, ECO.

Perquè una política de clústers a Catalunya?

Font: J.M. Hernández, J. Fontrodona, A. Pezzi, Mapa dels sistemes productius locals industrials a Catalunya, 2005.

- **Teixit productiu català està molt clusteritzat** (40% de la xifra de negoci concentrat en clústers)
- **Economia formada essencialment per PIMEs** (99% de les empreses)
- **Economies d'escala** en analitzar i actuar en grup d'empreses amb reptes estratègics similars

Elements clau de la política de clústers a Catalunya

- Es focalitza en el **canvi estratègic** (acompanyar les empreses en el procés de transformació econòmica i necessària adaptació als desafiaments del mercat global)
- Es fonamenta en una **metodologia original** que combina l'anàlisi competitiva i el procés de dinamització
- És d'**impuls públic** però considera imprescindible que tingui **lideratge privat**
- Posa l'èmfasi en el **diàleg continu** entre administració, empreses i agents de l'entorn sobre la base de la millora de la competitivitat
- Entén que **el clúster és una eina** al servei de la competitivitat de les empreses i mai un fi en si mateix

Situació actual dels clústers a Catalunya

El Departament d'Empresa i Ocupació treballa regularment amb unes 25 organitzacions clúster que reuneixen **més de 1.200 empreses amb una facturació agregada aproximada de 50.000 M€.**

- Aqüicultura
- Càrnies
- Gourmet
- Nutrició i salut
- *Foodservice*
- *Packaging*
- Vi
- Moble
- Domòtica
- Il·luminació
- TIC
- Maquinaria agrícola
- Materials avançats
- Òptica i fotònica
- Disseny

- Béns d'equip
- Eficiència energètica
- Fotovoltaic
- Aigua
- Motocicletes
- Automoció
- Ferroviari
- Tèxtil moda
- Salut mental
- Tecnologies de la salut
- Biotecnologia
- Productes infantils
- Esport
- *Beauty*
- TIC educació

Exemples de projectes a nivell de clúster

Projecte FITEX Hong Kong

- Plataforma comercial de compra i venda conjunta als mercats asiàtics promoguda pel Clúster Tèxtil Moda, on actualment hi participen 7 empreses catalanes.

Exemples de projectes a nivell de clúster

Innovació a nivell inter-clúster en el sector alimentari

- Projecte de col·laboració a nivell inter-clúster involucrant 13 empreses dels clústers CATALAN WATER PARTNERSHIP (aigua) i INNOVACC (carn) per millorar l'eficiència en l'ús de l'aigua en el sector alimentari.

Exemples de projectes a nivell de clúster

Innovació i R+D conjunta a nivell clúster: CATdBTREN

- Projecte d'R+D del clúster ferroviari Railgrup per reduir les vibracions provocades pels ferrocarrils a les ciutats.
- Les proves han estat realitzades al metro de Barcelona i a les línies S1 i S2 dels Ferrocarrils de la Generalitat.
- S'ha desenvolupat una eina de càlcul per minimitzar les vibracions que actualment està en fase de comercialització.

railgrup

El consorci CATdBTren

Exemples de projectes de col·laboració a nivell de clúster

- Investigació de mercat realitzada i cofinançada per 29 empreses del KID'S CLUSTER.

Estudi INVESTIGACIÓ DEL MERCAT INFANTIL: TENDÈNCIES I OPORTUNITATS

KID'S CLUSTER posa al vostre abast una eina de millora de la vostra visió estratègica sobre el públic infantil, incidint especialment en les oportunitats de desenvolupament d'iniciatives per a les empreses que s'orienten a aquest target.

Aquesta eina és un estudi realitzat a partir de la implicació de 29 empreses del sector de productes i serveis al públic infantil i realitzat per CREAMFUTUR amb la col·laboració de la Generalitat de Catalunya.

La realització d'aquest projecte ha estat el primer pas de suport estratègic per a les empreses de **KID'S CLUSTER**, que el comercialitza exclusivament entre els seus socis.

L'objectiu de l'estudi és oferir el resultat d'una investigació del mercat infantil que permet:

1. Comprendre el mercat infantil i entendre els processos de compra, els comportaments, les motivacions i les necessitats no cobertes dels actors clau: prescriptors, influenciadors, decisors, i usuaris.
2. Conèixer les principals tendències de consum que afecten als usuaris i compradors.
3. "Futuritzar" les motivacions i necessitats a 5-10 anys vista en base a les tendències.
4. Identificar oportunitats d'innovació a 5-10 anys vista en productes, serveis i comunicació.

Exemples de projectes a nivell de clúster

Innovació a nivell inter-clúster al sector Motoesport

- Pla d'acció a 10 anys per valoritzar i fer créixer el sector del motoesport a Catalunya en termes d'R+D, inversió estrangera i millora de la competitivitat.
- Projecte impulsat per tres clústers: el Clúster de la Indústria de l'Automoció de Catalunya (CIAC), el clúster català de la indústria de l'esport (INDESCAT) i el clúster per l'avenç de la Motocicleta (CLUSTERMOTO).

El nou programa CATALUNYA CLÚSTERS

Objectius

- Promoure la utilització dels clústers com a eina per a millorar la competitivitat de les empreses
- Racionalitzar el sistema català de clústers
- Incrementar la seva visibilitat
- Sistematitzar les actuacions de la Generalitat de Catalunya en l'àmbit de les polítiques de clústers

El nou programa CATALUNYA CLÚSTERS

Requisits d'accés

- Alineament amb la política de clústers de la Generalitat de Catalunya
- Massa crítica suficient en termes de dimensió de mercat (100M€ de facturació agregada), cadena de valor i número de socis (mínim 20 empreses)
- Representativitat a nivell del territori català
- Personalitat jurídica pròpia sense afany de lucre i junta directiva integrada majoritàriament per empreses
- Presència d'un pla estratègic i d'un gerent professional
- Certificació d'excel·lència *Bronze Label* concedit per a la Comissió Europea

El nou programa CATALUNYA CLÚSTERS

Serveis que ofereix

- Utilització de la nova marca associada al programa:

- Orientació estratègica
- Capacitació i formació dels gerents dels clústers
- Tutoria i assessorament en matèria de cooperació internacional i d'innovació
- Activitats de treball en xarxa a escala local i global

Catalunya: un ecosistema de clústers únic al món

Govern de la Generalitat treballant en clau clúster des de 1992

Seu mundial del *TCI Network*

Altres iniciatives clúster a nivell local

Més de 1.200 empreses formant part de 25 organitzacions clúster

Altres agents: escoles de negoci, consultores especialitzades, etc.

Seu de la *European Foundation for Cluster Excellence*

Catalonia Clusters

